Кашни сăмах пин-пин ахах

1-мĕш кăларăм 20-мĕш шкул Ака уйăхĕн 25-мĕшĕ 2013 çул

Иван Яковлев чăваш халăхне панă халал

Тĕнчене пултарнă çӳлти Турра ĕненсе тăрăр. Ырă ĕçе те, усал ĕçе те чăн аслă турĕлĕх татĕ.

Вырăс халăхĕ ырă кăмăллă, аслă: эсир ăна итлĕр, юратса пурăнăр. Çак халăх сире тăван вырăнне хурса йышăннă, хăй çемйи тунă.

Хăвăрăн мĕскĕн чăваш тăван халăхăра эсир пулăшса пурăнмалла. Ан манăр! Вĕсене вĕрентсе çутăлтарас ĕç пуринчен ытла сирĕн çинче пулмалла. Эсир вĕсен хушшинчен тухса çутăлнă çынсем.

Тăван халăхăрăн чĕлхине хирĕç ан тăрăр. Ăна хисепленсен çеç халăх кăмăлне пĕтĕмпех хăйĕн аллинче тытса тăрĕ.

Аннĕрсенчен вĕренсе юлнă хăвăн тĕп чĕлхӳне пăрахмасăрах вырăсăн аслă патшалăхĕшĕн ĕçлесе тăма пулать.

Çемйĕре лайăх пăхса усрăр: çемье вăл халăх чаракĕ, патшалăх чаракĕ.

Пĕр-пĕринпе сапăр пулăр, çукшăн-пуршăн чашкăрса çӳресрен, харкашасран аякка тарăр.

Çӳле çĕкленекене мĕн хал çитнĕ таран çĕкленме пулăшăр.

Килĕшсе ĕçленĕ ĕç пысăк усăллă – çакна пĕлсе тăрăр, ун пек ĕçе юратăр. Чăн пĕчĕккĕ ĕçе те пит пикенсе, юратса ĕçлĕр.

Кукăр çулпа çӳресрен, ултавпа тăвас ĕçрен хăраса тăрăр: тӳрĕлĕхсĕр курнă усă, ултавпа тупнă телей – тĕреклĕ мар, вăл вăраха пымасть.

Чĕмпĕр. 1921-мĕш çулхи çурла уйăхĕн 4-мĕшĕ

Улăп ячĕ

2013 çул – Иван Яковлев çулĕ. Аслă вĕрентӳçĕ çуралнăранпа кăçал 165 çул çитрĕ. Вăхăт иртнĕçемĕн вăл пирĕнтен уйрăлса пымасть. Пачах урăхла, эпир унăн ĕçĕсене ытларах хаклама пуçлатпăр. Çак ĕçре пире чăваш чĕлхипе литературине вĕрентекенсем пулăшса пыраççĕ. Шкулта Улăп ячĕпе тĕрлĕ конкурссем, викторинăсем иртеççĕ. Чăваш чĕлхи кунĕ те (ăна ака уйăхĕн 25 – мĕшĕнче ирттереççĕ) яланах анлă программăпа иртет. Çавăн пекех шкул ачисем И. Я. Яковлев ячĕллĕ Чăваш патшалăх педагогика, И. Н. Ульянов ячĕллĕ Чăваш патшалăх университечĕсем Аслă вĕрентӳçĕ ячĕпе ирттерекен ăслăлăхпа практика конференцийĕсене, олимпиадăсене хаваспах хутшăнаççĕ. Хăшĕ-пĕри тата Чĕмпĕрти Яковлев уçнă чăваш шкулне çитсе курас ĕмĕтпе те пурăнать.

Тата мĕнле ĕçсемпе çĕклеме пултаратпăр-ха И.Я. Яковлев ятне. Тĕрĕссипе, çакă ăна кирлех те мар. Вăл ĕçĕсемпе хăйне вилĕмсĕрлетнĕ. «…Эпĕ туса пĕтереймен ĕçсене эсир туса пĕтерĕр», – тенĕ Патриархăмăр. Çавăнпа та пирĕн, çамрăксен, тăвăн чĕлхене, культурăна, йăла-йĕркене упраса хăврма тăрăшмалла, малалла тăсмалла.

9А класра вĕренекен Чернова Екатерина

ЭПИР – ЧĂВАШ ЙĂХĔНЧЕН

Шкулсенче тĕрлĕ уяв ирттересси тахçанах йăлана кĕнĕ. Уяв интереслĕ те тĕллевлĕ ирттĕр тесен пирĕн, вĕрентекенсен, нумай тăрăшмалла.

Уявсем ирттерни ачасен тавракурăмĕпе тĕнчекурăмне аталантарать. Тĕрлĕ ăмăртăва хутшăнса вĕренекенсем хăйсене сцена çинче, халăх умĕнче ирĕклĕ, хăюллă тытма хăнăхаççĕ. Командăра ĕçлесе ачасен ушкăнлăх туйăмĕ аталанать, туслăх çирĕпленет. Тĕрлĕ конкурссем ирттерни, ачасене вăййа хутшăнтарни, творчествăлла ĕçсем тутарни шкул пурнăçне чĕрĕлĕх кĕртет, вĕренÿ те интереслĕрех, илĕртÿллĕрех пулать.

Акă ÿнер эрнинче 4-мĕш класс ачисем «Эпир – чăваш йăхĕнчен» уява хутшăнчĕç. Чăваш халăх культурипе, кун-çулĕпе тĕплĕнрех паллашрĕç, тăван тавралăх илемĕпе пуянлăхĕ, паллă çыннсем çинчен калаçрĕç. Ачасем тĕрлĕ ыйтусем çине хуравласа хăйсем Чăваш Республики çинчен сахал мар пĕлнине, унпа мухтаннине кăтартса пачĕç. Уяв темипе çыхăннă тĕрлĕ вăйă, ваттисен сăмахĕ, тупмалли юмах нумай пулчĕ. Ачасем чăваш халăх поэчĕсен сăввисене те вуларĕç.

Юлашкинчен сцена çинчен чăваш юрри ирĕккĕн, уççăн янăрарĕ, чăваш ташши кăмăла çĕклерĕ, чăваш тумĕ куçа илĕртрĕ, чуна савăнтарчĕ. Куракансем пĕчĕк шăпăрлансен пултарулăхĕпе кăмăллă юлчĕç, тăвăллăн алă çупса вĕсене хавхалантарчĕç. Уяв хаваслă та интереслĕ иртрĕ.

Наталия Николаевна Герасимова
чăваш чĕлхипе литературине вĕрентекен

Пирĕн вĕрентекен сăвăç

Эпĕ сире ăста учительпе, чăваш чĕлхине вĕрентекен Валентина Васильевна Лисицынăпа паллаштарасшăн.

Вăл Патăрьел тăрăхĕнчи Красномайск ялĕнче çуралса ÿснĕ. Тăван ялĕнчи, Алманчă шкулĕсенче вĕреннĕ, каярахпа И.Н. Улянов ячĕллĕ патшалăх университетне пĕтерне.

Пирĕн вĕрентекен – сăвăç. 2006-мĕш çулта унăн «Чĕрем чул мар» ятлă кĕнеки кун çути курнă. Кăçалхи çул «Атте-анне пилĕпе» ятлă кĕнеки пичетленсе тухмалла.

Валентина Васильевна чăваш наци конгресĕн членĕ, Раççей Федерацийĕн тава тивĕçлĕ хисеплĕ ĕçченĕ. Вăл «Чăваш тумĕ», «Чăваш пики», «Акатуй» уявсемпе конкурссем йĕркелес ĕçе хастар хутшăнать, наци радиовĕпе час-часах тухса калаçать.

Валентина Васильевна вĕренекенсемпе ăшшăн калаçать, çепĕç сăмахсемпе чуна хускатать.

10-мĕш класара вĕренекен
Ольга Леонтьева

* * *

Вĕлтĕр - вĕлтĕр =улçăсем \ке==.
Ман тавра куса==. те в.=е==.?
Ŷкĕр: \кĕр: =улçă-кайăксем:
Тунсăхла==. сирĕншĕн =ынсем?
Шăп? Ута==. ачасем шкула:
Тытнă =.клемпех кăвар чечек?
Капăрланнă =авăнпа хула:
Шутсăр лайĕх: кăмăлăм чечен?
В.=.мсĕр пăхатăп шкул енне:
Кĕн. май ачалăх тĕнчине?
Манăн .=.м: пурнăçăм _ унта:
Калаçатăп чăвашла шкулта?

* * *

Умăмра хитре сентябрь:
Çулçăсем \ке==.: капăр%
Хĕрл.: сарă та кĕрен:
Хăмăр: симĕс: тĕрлĕрен?
Сывă-и: юратнă шкулăм$
Сан патнах килетĕн: =улăм?
Класаллах туртать чĕре:
Эп телейл. тĕнчере!

Валентина Лисицына

Ачасен пултарулăхĕ

Çуркунне

Çитрĕ ырă çуркунне,
Хĕвел пăхать, юр каять.
Çуркунне çитнипеле
Кайăк-кĕшĕк савăнать.

3-мĕш Б класра вĕренекен
Филиппова Татьяна

Çуркунне

Акă çитрĕ çуркунне!
Кайăксем юрлаççĕ,
Чечексем çураççĕ,
Ачасем савăнаççĕ.

4-мĕш Я класра вĕренекен
Орлова Анастасия

Шурă пир çине тĕрлетĕп

Шурă пир çине тĕрлетĕп,
Тĕрлĕ тĕслĕ çипсемпе.
Акă, йывăç эрешлетĕп
Сарă хĕвелĕмпеле.

Ак, кунта пулать çут кÿлĕ,
Сарă тулăллă уй-хир.
Кайăк кĕшĕкĕ те пулĕ,
Чăпарланĕ шурă пир.

Рамкăна чиксе эп хурăп,
Хамăн пĕчĕк тĕррĕме.
Стена çине çакса хурăп,
Илемлетме пÿлĕме.

7-мĕш В класра вĕренекен
Иголкина Наталия

Кайăксем

Акă çуркунне те çитрĕ. Урамра хĕвел пăхать. Кайăксем кăнтăртан вĕçсе килеççĕ. Йĕри-тавра кураксем вĕçеççĕ. Вĕсем йывăçсем çинче йăвасем çавăраççĕ. Шăнкăрчсене те курма пулать. Вĕсем питĕ хитре юрлаççĕ. Шкул йĕри-тавра вĕсене валли те йăвасем туса çакрăмăр. Эпир вĕсене лайăх кĕтсе илнишĕн питĕ савăнаççĕ. Вĕсен илемлĕ юррипе пирĕн чун хĕпĕртет. Кайăксене упрамалла. Кирлĕ чухне вĕсене çитерме тăрăшмалла. Пирĕнсĕр пуçне вĕсене кам тата хĕрхенĕ, упрĕ, юратĕ?

4-мĕш А класра вĕренекен
Андреев Станислав

Шăнкăрч

Çуркунне пирĕн пахчана шăнкăрч вĕçсе килчĕ. Хăй пĕчĕк, хура тĕслĕ. Атте шăнкăрч валли вĕлле турĕ. Халĕ шăнкăрч кашни ир юрлать. Мĕнле илемлĕ унăн юррисем. Хĕвел çинче шăнкăрч йăлтăртатать. Эпир ăна питĕ юрататпăр.

4-мĕш Я класра вĕренекен Яковлев Дмитрий

Чĕкеçсем

Чĕкеçсем – ăшă енчен вĕçсе килекен кайăксем. Сăнанă тăрăх, чĕкеç вĕçсе килсен часах аслати аватать. Хăйсен йăвисене чĕкеçсем тăм татăкĕсенчен тăваççĕ. Чĕкеçсем çу каçиччен икĕ хутчен çăмарта туса чĕпĕ кăларма ĕлкĕреççĕ. Вĕсем çав вăхăтра нумай тĕкĕлтура, шăна тата ытти хурт-кăпшанкăсене пĕтереççĕ. Тĕкĕлтурасене, шăнасене вĕсем вĕçнĕ вăхăтра тытаççĕ. Чĕкеçсем аялта вĕçсен – çумăр, çÿлте тÿпере вĕçсен – лайăх çанталăк пулать теççĕ.

4-мĕш Б класра вĕренекен Бахмутов Алексей

ПУШĂ ВĂХĂТРА

РИФМĂСЕМ ТУП

- Çамрăксемшĕн тĕнче аслă,
  çавăнпа вĕсем …..
- Магазинта таварĕ чаплă,
  илес тесеччĕ - питĕ …..
- Çанталăкĕ ытла та сивĕ,
  çири тумтирĕм вара …..
- Шыва кĕретĕп. Шывĕ ăшăх.
  çуллахи кун чăтма çук ….

Çакăнта саланса кайнă сас паллисен йĕрне тупсан халăх каларăшне вулама пулать.

Ю	Л	Т	А	Р	Н	К
Ю	Ш	А	В	М	И	Е
Л	Ш	Н	Ă	А	Ь	К
Т	А	Е	Х	С	Т	Е

Клеткăсене апат- çимĕç ячĕсене çырăр. Сăмахсен пуçламăшĕ паллă – вăл *к* сас палли.

К							

ПИРĔН ПУКАНЕСЕМ

Эпир, 3-мĕш класра вĕренекенсем, чăваш чĕлхи урокĕнче чăвашсен тумтирĕпе паллашрăмăр. Çак урок хыççăн пукане валли уяв тумтирĕ тăвас шухăш çуралчĕ. Эпир çак проект ĕçне пурнăçлама тĕрлĕ материал пухрăмăр, пулас пуканен эскизне турăмăр. Унтан вара тĕп ĕçе пурнăçлама – пукане тума – тытăнтăмăр. Çакăн пек ĕç туса ирттерни пире чăваш халăх культурипе тарăннăн паллашма май пачĕ, тавракурăма пуянлатрĕ.

Проекта пурнăçлама пире Эльвира Николаевна Кузьмина тата атте-аннесем пулăшса пычĕç. Хамăр ăсталанă пуканесене выстăвкăра курсан эпир питĕ савăнтăмăр.

3-мĕш Л класра вĕренекен
Соколова Екатерина

Учредитель: Чăваш Республикинчи Шупашкар хулин «Пĕтĕмĕшле пĕлӳ паракан 20-мĕш вăтам шкул» муниципалитетăн пĕтĕмĕшле вĕренӳ бюджет учрежденийĕ
Номер редакторĕ: Мулюкова Е.А.
Материалсене пухса хатĕрлекенсем: чăваш чĕлхи вĕрентекенĕсем, 3, 4, 7, 9,10-мĕш класра вĕренекенсем
Хаçата шупашкарти 20-мĕш шкулта кăларнă
Редакци адресĕ: 428029, Чăваш Республики, Шупашкар хули, Хусанкай урамĕ, 8, 20-мĕш ватам шкул
Шкул сайчĕ: http: www.sosh20-gcheb.edu.cap.ru
Пирĕн e-mail: sh_20@mail.ru